

IJSLANDSE KIPPEN

Boven: Winter in IJsland. Foto en eigenaar: Jóhanna Hardardottir.

VIKINGKIPPEN, EEN LUST VOOR HET OOG

Foto's: Henk Kooiman en Karin Pas uit Holland.

Met dank aan Jóhanna Hardardottir uit IJsland voor de rasinformatie en aanvullende foto's.

Intro

In de zomer van 2009 bezochten Henk Kooiman en Karin Pas enige IJslandse kippenfokkers en kwamen thuis met een heleboel prachtige foto's van de 'Vikingkippen'. We gingen op zoek naar de achtergrond van deze kippen, maar vonden alleen informatie in het IJslands. Henk stelde toen voor om contact op te nemen met een van de fokkers die ze bezocht hadden, Jóhanna Hardardottir; zij spreekt Engels en is de perfecte

persoon om te benaderen, want behalve fokster van deze kippen, is ze ook de grondlegger van de Club die het ras beschermd. Dus, dank zij Jóhanna's hulp, informatie en foto's kunnen we u nu vol trots het verhaal van deze unieke en onbekende kippen vertellen.

Links: Henk en Jóhanna.
Foto: Karen Vos.

Een stukje historie

IJslandse kippen, beter bekend als Vikingkippen of "*Landnamshaena*" zoals ze daar heten, zijn al in IJsland vanaf de 10e eeuw, toen de Vikingen de Atlantische Oceaan overstaken. (Met de term Vikingen wordt het zeevarende deel bedoeld van de Noormannen, die van eind 8^e eeuw tot het midden van de 11^e eeuw vanuit Scandinavië Europa introkken als ontdekkers, krijgers, kooplieden en piraten; zij roofden, dreven handel en vestigden zich in een groot deel van Europa en de eilanden in de Atlantische oceaan. Bron: *Wikipedia*)

Rechts: Replica van een Viking Langship op de Chicago Wereld tentoonstelling in 1893.

Deze Vikingen namen levende have mee aan boord van hun 'langschepen' en ze hebben blijkbaar de beste en gezondste dieren gekozen voor hun reizen.

De naam *-Íslenska landnámshænan-* betekent letterlijk "IJslandse kip van de kolonisten" en een van de andere IJslandse namen *-Haughænsni-* betekent "mestvaalt kip," omdat ze de gewoonte hebben om naar eten te zoeken op mestvaalten en andere plaatsen waar veel zaden en insecten zijn.

De Vikingkip bleek een sterke kip te zijn, die zich prima thuis voelde in zijn nieuwe land. Al meer dan 1000 jaar zijn ze hier een bron van verse eieren en vlees voor de bevolking. Ze werden over het hele eiland verspreid en tien

eeuwen lang waren ze de enige kippensoort. Het geïsoleerde bestaan maakte het ras genetisch sterk en gelukkig zijn ze ook niet vermengd met de bruine en witte Leghorns toen die in de dertiger jaren ingevoerd mochten worden.

Links: IJslandse kippen en IJslandse honden.

Foto: Karen Pas.

Behalve de kippen, zijn er nog meer IJslandse rassen, zoals bijvoorbeeld de IJslandse pony en de IJslandse schapenhond. IJsland staat geen import van dieren toe. Dit houdt hun

rassen genetisch zuiver en houdt ook ziekten buiten de deur. Dit betekent ook dat als bijvoorbeeld een IJslands paard meedoet aan wedstrijden buiten IJsland, het daarna niet meer het land in mag.

Overleven in de tijd

De Leghorns namen als leg- en vleeshoen al snel de plaats in van de Vikingkippen, die hierdoor alleen nog gehouden werden op kleine boerderijen verspreid over het eiland. Gelukkig wilden die boeren hun leuke Vikingkip helemaal niet ruilen voor een Leghorn en een paar eieren meer per jaar.

Maar naarmate de tijd verstreek, werd het voor de boeren toch steeds moeilijker om bevruchte eieren te rapen en kuikens op te laten groeien, omdat vossen en nertsen het op de eieren, kuikens en loslopende kippen hadden voorzien. De competitie met de Leghorns als commercieel ras ging ook een steeds grotere rol spelen. Uiteindelijk was de Vikingkip eind 20e eeuw vrijwel uitgestorven. Het Agricultural Research Institute begon in 1974 alles in het werk te stellen om de overgebleven populatie te behouden.

De foto's op deze pagina zijn genomen bij Júlíus Már voordat een grote brand zijn boerderij en kippenstallen verwoestte.
Foto's: Karen Pas.

Vikingkippen

Zoals alle oude rassen zijn de Vikingkippen levendig en kleurrijk. Het zijn middelgrote, stevige kippen die zich goed aan allerlei omstandigheden kunnen aanpassen. Ze komen voor in allerlei kleuren en tekeningen; wit, rood, goud, grijs, zalm, buff,

bruin en zwart, maar ze zijn nooit eenkleurig. Bont, gestreept, patrijs of wat al meer, met een donkere of lichte hals- en zadelkleur – alles is mogelijk. Vikingkippen fokken is als het spleen in de loterij; je weet nooit wat je krijgt. De nakomelingen zullen veelal niet op de ouders lijken, eerder op een verre voorouder.

Boven en rechts: Allerlei kamvormen en vaak een kuif.

**Onder: Een veelheid van kleuren en tekeningen.
Foto's: Karen Pas.**

De kam kan enkel of rozekam zijn; hanen hebben zelfs wel eens een dubbele kam en de hennen hebben meestal een kuif. De hanen hebben grote rode kinlellen en als ze 2 jaar zijn hebben ze lange sporen. De hanen zijn ook groter dan de hennen en pronken met hun majestueuze staart met lange glanzende sikkels.

Eigenschappen

Vikingkippen zijn goede leggers. De eischaal kleur varieert van wit tot crème of lichtbruin; de eigenaars weten vaak precies van welke kip een ei afkomstig is. De eieren zijn bijna middelgroot, soms toch wat aan de kleine kant, maar de eerste twee jaar leggen de hennen wel elke dag. Oudere hennen doen het langzamer aan, maar leggen toch nog 3 à 4 eieren per week. Er is een hen bekend die 15 jaar geworden is, maar de laatste jaren legde ze niet meer.

De hennen zijn goede kloeken en het kan soms wat moeite kosten om te voorkomen dat ze gaan broeden, als dat niet de bedoeling is. Een hen kan 9 tot 10 eieren uitbroeden en ook dat aantal kuikens verzorgen.

Een roofvogel krijgt geen kans om dicht bij de kuikens te komen, want de kloek kan behoorlijk in de aanval gaan tegen ongewenst bezoek, vanuit het luchtruim. Mensen kunnen rustig in de buurt komen zonder aangevallen te worden.

Links en onder: Kuikens.

De beste eigenschap van de Vikingkip is toch het karakter. Toen in een enquête de vraag gesteld werd waarom men Vikingkippen was gaan houden, was het antwoord vrijwel steeds: "Omdat ze zo leuk zijn".

Onder: Jóhanna met twee typische Vikingkippen; zo krijgt u een goed beeld van de grootte van deze kippen. Foto's: Jóhanna Hardardottir.

Jóhanna omschrijft ze als nieuwsgierig, vriendelijk en rustig, hoewel elke kip zijn eigen persoonlijkheid heeft. In een en dezelfde toom kan er bijv. een 'einzelfanger' zijn, een eigenwijs, een sex-bom, een omaatje, een professor, een tiran, een ruziezoeker of een ander grappig typetje. IJslandse fokkers hebben de gewoonte om hun kippen een passende naam te geven en zelfs in de grootste tomen hebben de hennen een naam die verwijst naar hun bijzondere karaktertrek of uiterlijk.

Vikingkippen zijn gehard en zorgen voor een groot deel zelf hun kostje bij elkaar. Ze zijn zeer gesteld op de vrijheid; opsluiten in een hok is niets voor deze kippen. Ze zijn het hele jaar buiten, tenzij het erg sneeuwt of constant regent. Ze zijn ook zeer gespist op een lekker hapje, of dat nou een vette vlieg op de muur is, jong onkruid in de achtertuin, of wat broodkruimels of keukenafval van de familie. Ze zijn dan ook

geheel niet schuw voor mensen en als ze iemand uit huis zien komen, komt de hele groep aangehold (of gevlogen!) om te kijken of die misschien iets lekkers komt brengen. Sommige kippen laten zich makkelijk oppakken en anderen eten uit je hand. Vanwege deze eigenschappen hebben ook veel mensen in de steden een paar Vikingkippen, gewoon voor het plezier, maar het is geen goed idee om er ook een haan bij te houden, als je geen ruzie met je burens wilt!

De ERL Club

De Vikingkip heeft veel toegewijde bewonderaars en fans, en een van hen, Jóhanna, Hardardottir - journalist en kippenfokster, startte destijds een reddingsactie voor deze historische kippen, met hulp van de IJslandse Boerenbond.

In 2003 werd de liefhebbers- en fokkersclub *Eigenda- og ræktendafélags landnámsheimsna* – afgekort ERL – opgericht en het werk van het energieke en enthousiaste bestuur wierp al snel zijn vruchten af. Het aantal Vikingkippen is sindsdien

minstens verdrievoudigd en stijgt nog steeds. Momenteel is 0,1 % van de bevolking lid van de Club en dat getal zegt alles over de populariteit van de Vikingkip. Vanaf het begin was de club erg actief. Men begon met het verzamelen van adressen van de houders van deze kippen in het hele land. Kort daarna werd er een onderzoek gedaan naar o.a. de aantallen en kleurslagen. Men kon ook hulp krijgen aangaande de fokkerij.

Inmiddels zullen er wel lezers zijn die denken: dit is toch geen ras, dit zijn gewoon landhoenders. Volgens Jóhanna is dit ten dele waar, maar deels ook niet. In ieder geval zijn deze kippen altijd gescheiden gebleven van andere rassen. Er wordt zelfs aangenomen dat IJslandse kippen genetisch verschillen van alle andere kippen en een speciaal DNA hebben. Begin 2011 zullen de nieuwe DNA onderzoeken bekend zijn en zowel de eigenaars als de wetenschappers zijn zeer benieuwd!

Rechts: Vikingkippen bij Jóhanna.

Foto: Jóhanna Hardardottir.

Shows

Een van de volgende projecten van de Club was het kopen van tentoonstellingskooien in Engeland en het toevoegen van een pluimveetentoonstelling aan het kleurrijke jaarlijkse Zomerfestival van Reykjavik. Tot ieders verrassing was de show een groot succes en is nu een jaarlijks terugkerend evenement. Er zijn tegenwoordig zelfs twee nationale shows; een in Reykjavik en een in Akureyri. De kooien worden ook uitgeleend aan kleinere plaatselijke shows in het land en overal waar de Vikingkippen geshowd worden, stroomt het publiek toe om ze te bewonderen.

Rechts: In afwachting van de opening van de Show.

Foto: Jóhanna Hardardottir.

De kippen worden niet gekeurd volgens een standaard, zoals dat in de meeste landen gebruikelijk is.

Jóhanna zegt: "Gelukkig hebben we hier geen standaard en ik hoop dat die er nooit zal komen; dat heeft al zo vaak bewezen een bron van ellende voor de oude rassen te zijn!"

De shows hier zijn vooral bedoeld als promotie van het ras om de mensen te laten kennismaken met deze kippen. Elke bezoeker mag één stem uitbrengen op de mooiste haan en hen. Aan het eind van de show worden de stemmen geteld en zijn de 2 winnaars bekend. Dit is leuk voor de mensen en meestal blijft men om te zien of 'hun' gekozen dier gewonnen heeft. Mensen raken geïnteresseerd en vragen WAAROM – is deze beter dan die, wat is goed en wat niet?

Wij denken dat dit een prachtig idee is om jong en oud in de hobby te interesseren!

Links: Zou deze hen vandaag de winnaar kunnen zijn?

Foto: Jóhanna Hardardottir.

Promotie van de Vikingkip

Het beste wat voor het ras is gedaan, is de uitgave van een jaarlijks tijdschrift met verhalen, foto's, leerzame onderwerpen en advies voor iedereen die geïnteresseerd is in de Vikingkip. Het tijdschrift is gratis en er staat ook in waar je de kippen kunt aanschaffen, hoe ze gehuisvest moeten worden en meer zaken die beginnende en gevorderde kippenhouders moeten weten. Via het tijdschrift weten de fokkers elkaar te vinden; ze ruilen fokhanen voor nieuw bloed, kopen kuikens om meer kleuren aan hun stam toe te voegen en geven elkaar tips. Het tijdschrift wordt ook verzonden naar IJslanders in het buitenland en dat heeft ertoe geleid dat er ook Vikingkippen naar andere landen geëxporteerd zijn, zoals de Verenigde Staten, Duitsland, Frankrijk, Zweden, Finland en Denemarken. In de zomer van 2009 heeft de ERL ook een website gelanceerd: www.haena.is met zeer veel informatie over het ras in IJsland, waardoor de interesse nog meer is toegenomen, en soms is er zelfs een wachtlijst in IJsland voor kuikens.

**Boven en links: Kippen bij Júlíus Már.
Foto's: Karen Pas.**

Om broedeieren te importeren zijn veelal speciale vergunningen nodig, vooral in de USA. Toch is het afgelopen jaren diverse enthousiastelingen gelukt om te importeren, met alle vergunningen, bloedtesten, inspecties etc. Maar laatstelijk zijn de regels weer aangescherpt dus het zal nu nog moeilijker, zo niet onmogelijk zijn om te importeren.

In 2005 begon de ERL aan een nieuw plan om de eieren in de markt te zetten, met de wervende kreet "Scharreleieren van Vikinghennen". De vraag bleek groter dan het aanbod. Het zijn eerste klas scharreleieren met een oranje dooier en een heerlijke smaak. De meeste eieren worden direct van de eigenaar geleverd aan hotels, gezondheidswinkels en vaste afnemers in de stad, maar de voorraad is nooit groot genoeg om ook supermarkten en levensmiddelenwinkels te voorzien. Hierdoor zijn veel fokkers van plan om hun pluimveestapel uit te breiden om de markt te voorzien, en er is zeker ruimte voor 2x de huidige hoeveelheid afgezette eieren.

Conclusie

Het houden van hobbykippen is een trend geworden in IJsland, maar door de verhalen in de media enige jaren geleden, over de vogelgriep, zijn veel mensen toch wat huiverig geworden. Niemand weet wat de toekomst zal zijn van de Vikingkippen, die gewend zijn om overdag vrij rond te scharrelen en 's nachts slapen in de bomen. Bij een nieuwe uitbraak van vogelgriep worden ze misschien veroordeeld tot leven in hokken, of erger nog, kunnen er grote aantallen sterven. Maar wat de toekomst ook brengen zal, we zijn er van overtuigd dat de inspanning van de ERL om de Vikingkippen weer stevig op de kaart te zetten bij de IJslanders, voor een blijvende verandering heeft gezorgd. Tegenwoordig kent iedere IJslander de Vikingkip en ze zijn zelfs een trend geworden, zijnde het oudst bekende kippenras in de wereld en vanwege hun oeroude genetische samenstelling zijn ze zeker de moeite waard om te fokken.

Foto: Jóhanna Hardardóttir.

